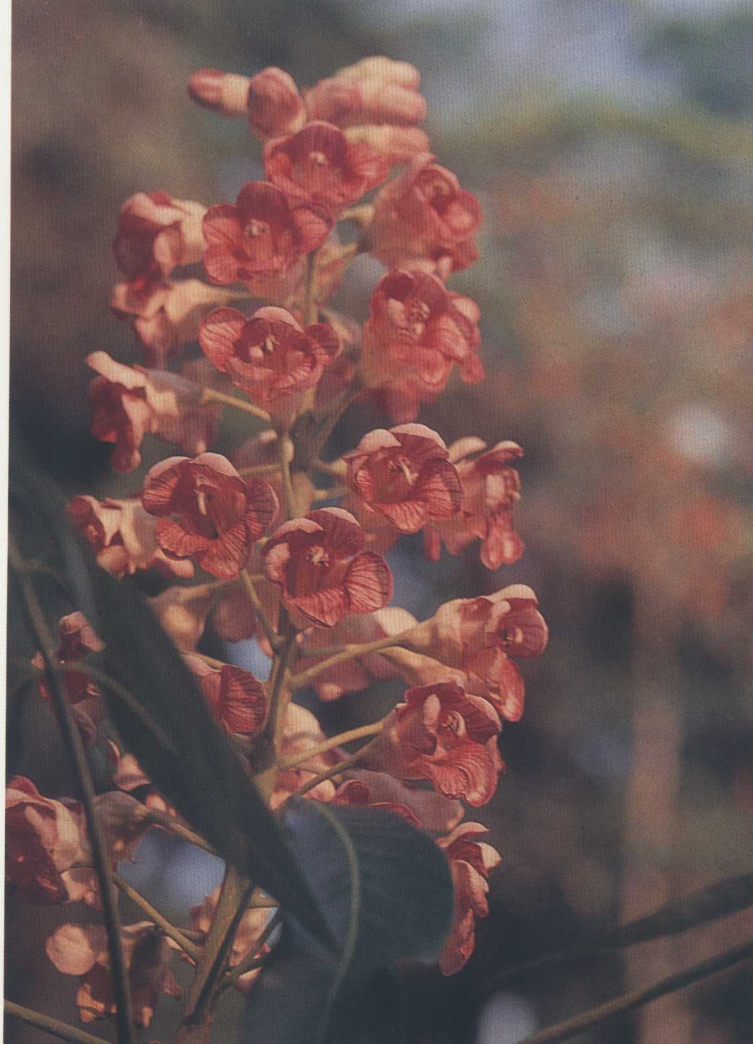

ดอกไม้
ในใจ
เรา

เรื่องและภาพ:

ธีรภาพ โลหิตกุล

“...พันธุ์ไม้หายากที่เหลืออยู่แห่งเดียวในโลกชนิดนี้ น่าจะพ้นจากอันตรายเสียงที่จะสูญพันธุ์แล้ว
เว้นเสียแต่เราจะปล่อยให้มีการตัดไม้ทำลายป่า ทำลายระบบนิเวศของชมพูภูคา
อย่างรุนแรงอีก...”

ชมพูกา...อย่าหลอกกันอีกเลย

รู้อยู่เต็มอกว่า กล้วยมีคุณต่อมนุษย์อย่างอนอกันต์ แต่ตอนสายของวันกลางฤดูหนาวที่ผ่านมา ผมยังต้องเกิดการตาเบ็กลง เมื่อเห็นตงกล้วยป่าในม่านหมอกตระการตา ระหว่างสัญจรอยู่บนเส้นทางศึกษาธรรมชาติดอยภูคา จังหวัดน่าน

นักท่องเที่ยวรุ่นแล้วรุ่นเล่า ถ่ายทอดประสบการณ์สู้กันว่า ถ้าหลงป่าแล้วเจอทางตัน หันหน้าไปทางไหนไม่ถูก ให้มองหากกล้วยป่าเป็นที่พึ่ง ที่ไหนมีตงกล้วย ที่นั่นจะมีน้ำ อย่างที่คนเหนือเรียก“บวก” คือเป็นพื้นดินชุ่มแฉะๆ เพราะจะเป็นตาน้ำที่มีน้ำไหลออกมาตลอดเวลา นอกจากมีน้ำให้ดื่มแล้ว ยังมีผลกล้วยให้กินประทังชีวิต สุดท้ายคือตรงไหนมีตงกล้วยป่า มักมีธารน้ำที่จะไหลไปรวมกับอีกหลายสายธาร กลายเป็นลำห้วย ซึ่งหากเดินเลาะเลียบบลำห้วยไปเรื่อยๆ ก็มักจะไปเจอหมู่บ้าน อันหมายถึงหลักชัยแห่งชีวิตของคนหลงป่านั่นแล

โดยวิสัยแล้วผมอาจไม่ใช่นักท่องเที่ยวมืออาชีพ แต่เท่าที่พอมีประสบการณ์เดินป่ามาบ้าง ผมยังไม่เคยเจอตงกล้วยป่าขนาดใหญ่อย่างนี้มาก่อนเลย แน่แน่นอนว่าในป่าอื่นก็คงมี ผมคงไม่เห็นเอง แต่นี่ก็เป็นดัชนีชี้ความจริงว่า ผืนป่าอุทยานแห่งชาติดอยภูคา มีความสมบูรณ์ติดอันดับป่าต้นน้ำชั้น ๑ A ของประเทศ ที่ไม่เพียงแต่ให้กำเนิดลำน้ำน่านไหลไปเป็นแควหนึ่งของเจ้าพระยามหานที ทว่าที่นี้ยังเป็นที่พักพิงแห่งเดียวและอาจเป็นแห่งสุดท้ายของพันธุ์ไม้หายากของโลก นาม“ชมพูกา”

ไม่ว่าแปลกใจ ที่ศาสตราจารย์เต็ม สมิตินันท์ ผู้เชี่ยวชาญพฤกษศาสตร์ระดับโลก จะยกย่องดอยภูคาว่าเป็นแหล่งศึกษาวิจัยทางพฤกษศาสตร์ที่ดีที่สุดแห่งหนึ่ง

เป็นที่ทราบกันดีว่า มีรายงานการค้นพบต้นชมพูภูคาครั้งสุดท้ายเมื่อเกือบครึ่ง ศตวรรษก่อน ในมณฑลยูนนาน ประเทศจีน จากนั้นไม่นาน ต้นที่ค้นพบก็ตายไป จนเชื่อกันว่ามันคงสูญพันธุ์จากโลกใบนี้แล้ว กว่าที่ ดร.รวิชัย สันติสุข นักพฤกษศาสตร์ กรมป่าไม้จะค้นพบอีกครั้งในปี ๒๕๓๒ ณ ผืนป่าดอยภูคา แต่ข่าวที่แพร่ออกไปคือพบเพียง ต้นเดี่ยวโดดๆ บริเวณริมถนนที่ตัดผ่านดอยภูคาไปสู่อำเภอเกลือ จึงเป็นห่วงกันว่า จะอยู่รอดปลอดภัยไปได้สักกี่น้ำ เพราะถึงแม้จะมีการล้อมรั้วป้องกันไว้อย่างดี แต่การทำลายป่าเพื่อทำไร่เลื่อนลอยรอบๆ บริเวณนี้ ก็ยังดำเนินต่อไป

ชมพูภูคาซึ่งเปราะบางต่อสภาพอากาศร้อน อาจต้องอำลาจากโลกนี้ไปเหมือน ต้นสุดท้ายในจีนก็เป็นได้ !

พ.ศ.๒๕๓๔ เมื่อผมนำกองถ่ายสารคดีโทรทัศน์รายการ “โลกสลับสี” ไปค้นหา ต้นน้ำ่านบนดอยภูคา ได้ทราบความจริงจากเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติดอยภูคาว่า นอกจากจะพบชมพูภูคาต้นโตอยู่ริมถนนที่นักท่องเที่ยวชอบแวะมาชมแล้ว ยังค้นพบดงชมพูภูคากลุ่มใหญ่ขึ้นเรียงกัน ๕ ต้น กระจายอยู่ในป่าด้านหลังที่ทำการอุทยานฯ แต่มีอาจเปิดเผยสู่สาธารณชน เพราะต้องการรักษาไว้เป็น “แม่พันธุ์” ให้ดีที่สุด ถ้ากองถ่ายโลกสลับสี ต้องการบันทึกภาพไว้ก็ได้ แต่หากจะนำไปเผยแพร่ต้องเลือกเฉพาะภาพมุมใกล้ (close up) ของช่อดอกชมพูภูคาเท่านั้น ห้ามแพร่ภาพมุมไกลที่แสดงตำแหน่งที่ตั้งของแม่พันธุ์ ๕ ต้นนี้ จะได้ไหม ?

ผมไม่รีรอที่จะตอบตกลงทำสัญญาใจกับเจ้าหน้าที่อุทยานฯ ว่า จะปฏิบัติตามเงื่อนไขทุกประการ เพราะช่อดอกชมพูภูคาของต้นโตริมถนน ไม่สดใสเท่าของ ๕ ต้นที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีกว่า ที่สำคัญคือไม่ใช่เรื่องยากเลย ที่จะใช้เทคนิคการตัดต่อลำดับภาพ ทำให้คนดูเข้าใจว่าช่อดอกชมพูภูคา ๕ ต้นในมุมใกล้กันนั้น เป็นช่อดอกของต้นโตริมถนน รู้ทั้งรู้ว่าเป็นการหลอกลวงคนดู แต่เราก็เต็มใจจะทำเช่นนั้น ดีกว่าจะไปอ้อวดว่า รายงานของเราเป็นเจ้าแรกหรือเจ้าเดียวที่ได้ภาพ “สลบเฉพาะ” ของชมพูภูคา แล้วต้องมา

นั่งเสียใจภายหลัง เมื่อทราบว่าหลังแพร่ภาพไปแล้ว มีคนบุกป่าฝ่าดงแห่เข้าไปดูจนถึง ๕ ดันนั้นเช้า ที่สุดก็ต้องตายจากไป ซึ่งแน่นอนว่าต่อให้เราเอาเทปต้นฉบับม้วนนั้นไปเผาทิ้ง สิ่งที่สำคัญเสียย่อมไม่อาจเรียกคืน

ผมนำเรื่องนี้มาเปิดเผย เพราะเหตุการณ์ล่วงเลยมานานถึงสิบปีเต็ม และที่สำคัญคือการสัญจรสุดยอกุศาคครั้งล่าสุด ได้ทราบข่าวอันน่าปีติยินดีว่า ทางอุทยานฯประสบความสำเร็จในการเพาะขยายพันธุ์ไม้ชมพูกุศาค โดยในปี ๒๕๔๔ เอาต้นกล้าลงดินไป ๓๐๐ ต้น คาดว่าจะมีอัตราการรอดสูงถึง ๑๐๐ ต้น นั้นหมายความว่า พันธุ์ไม้หายากที่เหลืออยู่แห่งเดียวในโลกชนิดนี้ น่าจะพ้นจากอัตราร้ายที่จะสูญพันธุ์แล้ว เว้นเสียแต่เราจะปล่อยให้มีการตัดไม้ทำลายป่า ทำลายระบบนิเวศน์ของชมพูกุศาคอย่างรุนแรงอีก

ถึงเวลานั้น เราๆ ท่านๆ ก็คงต้องก้มหน้าลงดิน เพราะไม่รู้ว่าจะตอบคำถามลูกหลานเราอย่างไร และในฐานะคนทำสารคดี ผมได้แต่เฝ้าภาวนา อย่าให้ต้องมีรายการ “หลอกคนดู” ซ้ำสองอีกเลย

.....

สายของวันกลางฤดูหนาว เมื่อผมเกิดอาการตาเบิกโพลง เพราะเห็นดงกล้วยป่าในม่านหมอกตระการตา แต่เพื่อนร่วมทางมีท่าทีเฉยๆ ประมาณว่าก็แค่งกล้วย จะตื่นเดินไปไย ? ทว่าครั้นเมื่อพวกเขาส่งเสียงฮือฮาเพราะเจ้าหน้าที่ชี้ให้ดูต้นชมพูกุศาค (ที่ยังไม่ผลิดอก) กลางป่า ผมก็ได้แต่อมยิ้ม แล้วคิดถึงสีชมพูสะพรั่งที่แต่งแต้มชมพูกุศาคทั้ง ๕ ดันนั้นเหลือเกิน

เอื้องผึ้ง จันทน์ผา ค่าแห่งรัก

เรื่องหนุ่มสาวอยู่กินกันฉันสามีภรรยาตั้งแต่ยังสวมชุดนักศึกษา ออกจะเป็นเรื่องธรรมดาในสังคมสมัยนี้ แต่บางเรื่องที่ได้รับรู้มา ก็เกินกว่าที่คนจบมหาวิทยาลัยมาราวสองทศวรรษอย่างผมจะทำความเข้าใจ ว่านี่คือเรื่องจริง หรือนิยายชีวิตจากจินตนาการ ทั้งๆ ที่ผู้เล่ายืนยันมั่นเหมาะว่าตัวละครในเรื่องนี้มีตัวตนทั้งสิ้น

เรื่องมีอยู่ว่า สาวเจ้าคบหากับชายหนุ่มมาตั้งแต่เรียนปี ๑ จากนั้นก็เข้าหอพักอยู่ด้วยกัน(ตามสูตร) วันดีคืนดีเธอตั้งท้องขึ้นมา ชายหนุ่มก็ตีจาก(ตามทฤษฎี) ฝ่ายหญิงก็เพียรไปตามหาคนรักเพื่อขอเงินค่าทำแท้ง(ตามตำรา) เพราะรู้ว่าครอบครัวของชายหนุ่มมีฐานะดี ขนาดมีเงินพันฟุตบอลและนั่งเล่นเกมแร็กนาร์ออคได้ทุกที่ทุกวัน โดยไม่ต้องรับผิดชอบอะไรเลย

แต่เมื่อตามเจอ ฝ่ายชายปฏิเสธที่จะช่วยค่าทำแท้ง (นี่ถ้าเขาอ้างว่าเพราะไม่รู้ว่าคุณในท้องเป็นลูกของใคร ก็คือบทหนังไทยสมัยสมบัตินิรันดรนิรันดร ดิๆ นี่เอง) ฝ่ายสาวเจ้าได้เพื่อนๆ ให้หยิบยืมเงินไปเอาลูกออกเสร็จสรรพเรียบร้อย แต่เรื่องกลับไม่เวิ้งด้วยประการฉะนี้ เพราะหลังทำแท้งได้ไม่นาน เธอก็กลับไปง้อชายหนุ่มให้กลับมาอยู่กับเธอดังเดิม เรียกว่าละครช่อง ๗ สียังอายุ ที่เขียนพล็อตสู้เรื่องจริงอย่างนี้ไม่ได้

หรือบางที เทคโนโลยีสื่อสารประเภทห้องสนทนาในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สายเพื่อนคุยในระบบโทรศัพท์มือถือ ก็ทำให้ความรักของคนสมัยนี้เกิดขึ้นง่ายตาย ขนาดเพิ่งรู้จักกันเพียง ๒-๓ ชั่วโมง ก็ลงเอยกันบนเตียงได้ทันควัน ตำนานรักอมตะในอุดมคติ อาจหลงเหลือเป็นเพียงเรื่องเล่าขานของคนแก่คนเฒ่าในชนบท โดยเฉพาะในดินแดนล้านนา

จะมีหน้าผา โดกรถร และเถื่อนถ้ำหลายแห่ง ที่เป็นอนุสรณ์แห่งความรักบริสุทธิ์ของผู้คน
ในตำนาน

อย่างเรื่องของราชธิดาผู้เลอโฉมที่พบรักล้าลึกกับหนุ่มสามัญชน แต่ถูกกำแพงแห่ง
ชนชั้นขวางกั้น เขาและเธอก็พากันหนีออกไปแสวงหาอิสรภาพแห่งรัก แต่ไม่ว่ายี่ที่จะถูก
ไล่ล่าโดยทหารเอกของพระบิดา ครั้นเมื่อจวนตัว เจ้าหญิงผู้สูงศักดิ์กับหนุ่มผู้เปี่ยมด้วยรัก
บริสุทธิ์ ก็ตัดสินใจควมมาโจนลงจากหน้าผาสูงชันสู่หุบเขาแห่งสายธารเบื้องล่าง เพื่อพิสูจน์
ว่ากำแพงแห่งชนชั้นขวางกั้นได้ก็เพียงกาย มิมาดหมายกีดขวางวิญญานรักได้เลย

พออ้อยแม่อ้อยแถวเชียงใหม่ ลำพูน จะเล่าเรื่องนี้ยามที่มีลูกหลานถามว่า เหตุใด
หน้าผาสูงริมแม่น้ำปิง เขตอำเภอคอยเต่า จึงมีชื่อว่า “ผาวิ่งซู้” ในขณะที่นักภูมิศาสตร์ให้
คำอธิบายว่านี่คือปรากฏการณ์การยกตัวของแผ่นดิน เป็นเหตุให้ธารน้ำต้องกัดเซาะหุบ
เขาให้ลึกลง เพื่อรักษาสภาวะสมดุล (ศ.ศักดิ์ดา ศิริพันธ์ : “ภูมิลักษณะประเทศไทย”
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๔)

อีกตำนานหนึ่งของความรักบริสุทธิ์ คือ “เอื้องผึ้ง จันผา” ที่ราชาเพลงโฟล์กของ
คำเมืองผู้ล่วงลับ “จรัล มโนเพชร” นำมารังสรรค์เป็นบทเพลงไพเราะ อมตะพองๆ กับ
ความรักของหนุ่มจันผากับสาวเอื้องผึ้ง ผู้ซึ่ง...

“...งามเลอล้ำเป็นที่หนึ่ง อ่อนหวานปานน้ำผึ้ง เจ้าเอยเอื้องผึ้งสาวดอย
หนุ่มจันผาเจ้าเฝ้าคอย จะเคียงผูกพัน สัญญารักมั่นและซื่อตรง จวบวันสองคนวิวาห์
จันผาบินขึ้นดอยหวังใจจะสอยดอกไม้แดง แต่มือไม้ไม่มั่นคง ตกลงมาสิ้นใจ เอื้องผึ้ง
รำไห่หวังกระโจน ฟุ้งชนชะเง็บหิน สิ้นใจตายตามจันผา เอื้องเอยคนชานนามเอื้องผึ้ง
กลีบเหลืองปานน้ำผึ้ง หอมตริงต้องใจภุมรา จันผาเอื้องงามสง่า ต้นใบสะดุดตา ขึ้น
เคียงคู่กันนิรันดรเอย...”

ซาบซึ้งตรึงใจกับเพลงบทนี้มานาน เข้าใจมาแต่แรกว่าเป็นเรื่องเล่าเพื่ออธิบาย
ว่า ทำไม ในป่าที่มีเอื้องผึ้ง จะต้องมีต้นจันผาขึ้นเคียงกันเสมอไป ไม่นึกว่าจะมีสถานที่

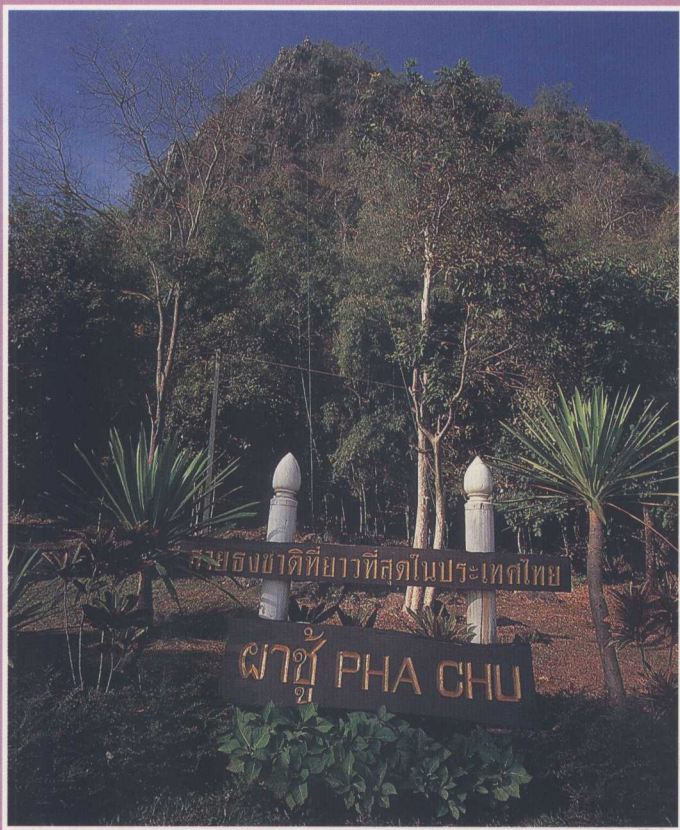
เกิดเหตุเอื้องผึ้ง-จันผาจริงๆ ด้วย กระทั่งวันที่ได้สัญญาสู่อุทยานแห่งชาติศรีน่าน ซึ่งมีดอยเสมอดาวเป็นจุดชมวิวทะเลหมอกที่ดีและสะดวกขนาดมีคนขี่เก้งขึ้นไปชมได้ จึงทราบว่ามีหน้าผาแห่งหนึ่งได้ชื่อว่า “ผาชู” สามารถมองเห็นได้เด่นชัดจากดอยเสมอดาว เป็นหน้าผาสูงชันและงามสง่ามาก ทั้งยังมีตำนาน “เอื้องผึ้ง จันผา” คล้ายบทเพลงของจรัส แต่เขียนชื่อ “จันผา” เป็น “จันท์ผา” และเนื้อหาในตำนานก็ต่างกันเล็กน้อย

เพราะ “จันท์ผา” ของชาวน่านไม่ใช่ผู้ชาย แต่เป็นสาวรูปร่างเหมือน “เจ้าเอื้อง” ทั้งสองอนงค์นางถูกหมายปองโดยหนึ่งชาย คือ “เจ้าจ้วง” ผู้ก่อเหตุรักสามเส้าเพราะปลงใจไม่ได้ว่ารักใครมากกว่ากัน จนเมื่อสองสาวเร่งเร้าว่าถ้ารักจริงให้รีบส่งผู้ใหญ่มาสู่ขอ ชายหนุ่มก็ตัดสินใจหนีหายรักโดยปีนขึ้นไปกระโดดหน้าผาตาย ฝ่ายเจ้าเอื้องและจันท์ผารู้เข้า ก็ตามขึ้นไปลาตายพร้อมกันทั้งสามคน ร่างของเจ้าเอื้องกลายเป็นกล้วยไม้หรือดอกเอื้อง จันท์ผากลายเป็นต้นจันท์ผาที่ชอบขึ้นใกล้ๆ ดอกเอื้อง ส่วนเจ้าจ้วงกลายเป็นต้นจ้วงหรือสนเขา และหน้าผาแห่งนั้นก็ถูกเรียกขานในกาลต่อมาว่า “ผาชู”

คำว่า “ชู” มิได้มีความหมายแต่เรื่องชูสาวหรือการผิตประเวณี ตามความเข้าใจของคนไทยวันนี้ แต่ยังหมายถึง “คนรัก” ผาชูริมฝั่งลำน้ำน่าน ซึ่งมีความสูงถึงราว ๗๐๐ เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง จึงถือเป็นอนุสรณ์แห่งความรักที่มีโอกาสเลือกได้ และปัจจุบัน เมื่อกลายเป็นที่ตั้งที่ทำการอุทยานแห่งชาติศรีน่าน จึงไม่มีที่ใดจะเหมาะเป็นที่ซักธงชาติเท่ากับผาชู โดยเจ้าหน้าที่ต่อสายซักธงชาติขึ้นไปจนถึงสูงสุดของหน้าผา ทำสถิติเป็นสายธงชาติที่ยาวที่สุดถึง ๒๐๐ เมตร

น่าเสียดาย ที่อุทยานฯให้ความสำคัญกับการตีป้าย “สายธงยาวที่สุด” มากกว่าจะทำป้ายเล่าตำนาน “เอื้องผึ้ง จันท์ผา” ให้ผู้ไปเยือนได้รับรู้ เหมือนหนุ่มสาววันนี้ ที่ให้ค่ากับการมีคนรัก มากกว่าจะรู้ค่าของความรัก

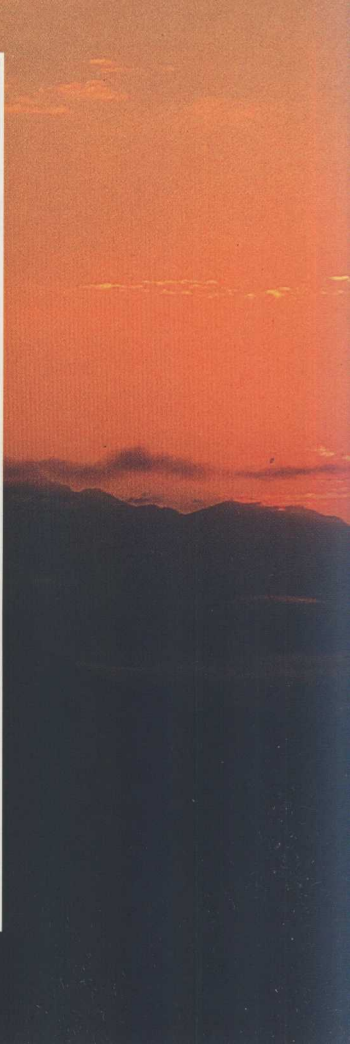

“...น่าเสียดาย ที่อุทยานฯให้ความสำคัญกับการติดป้าย “สายธงยาวที่สุด” มากกว่าจะทำป้ายเล่าตำนาน “เอื้องผึ้ง จันทน์ผา” ให้ผู้ไปเยือนได้รับรู้ เหมือนหนุ่มสาววันนี้ ที่ให้ค่ากับการมีคนรัก มากกว่าจะรู้ค่าของความรัก...”

(ภาพโดย จามิกร สุขธรรมร)

“งามเลอล้ำเป็นที่หนึ่ง อ่อนหวานปานน้ำผึ้ง เจ้าเอ๋ยเอื้องผึ้งสาวดอย หนุ่มจันผาเจ้า
เฝ้าคอย จะเคียงผูกพัน สัญญารักมั่นและชื่อตรง จวบวันสองคนวิวาห์ จันผาป็นชั้น
ดอย หวังใจจะสอยดอกไม้ดัง แต่มือไม้ไม่มั่นคง ตกลงมาสิ้นใจ เอื้องผึ้งรำไให้วัง
กระโจน พุงชนชะเงิบหิน ลึนใจตายตามจันผา เอื้องเอ๋ยคนชานนามเอื้องผึ้ง กลีบเหลือง
ปานน้ำผึ้ง หอมตรึงต้องใจภุมรา จันผาเอ๋ยงามล่ง่า ดันไบสะดุดตา ขึ้นเคียงคู่กันนิรันดร์
เอ๋ย...”

(บทเพลงของ จวัล มโนเพชร)

(ภาพโดย ชีรภาพ โลหิตกุล)

“...คำพูดที่ตรง แต่ขัดแย้งกับใจคน
ก็ไม่ต่างอะไรกับชายหนุ่มที่มีหน้าตาอัปลักษณ์ มักจะถูกมองข้าม
โดยไม่ใส่ใจว่าเนื้อแท้ของคำพูดที่ตรงและจริงใจ
มีประโยชน์กว่าคำสรรเสริญเยินยอที่แฝงไว้ด้วยเจตนาร้ายมากมายนัก...”

ดอกไม้กับก้อนหิน

ผมถ่ายภาพนี้ด้วยความรู้สึกที่ นอกจากธรรมชาติจะเป็นแหล่งกำเนิดชีวิต แหล่งอาหาร แหล่งความรู้ เป็นครูผู้ยิ่งใหญ่แล้ว ในบางจังหวะเวลา ธรรมชาติก็ขี้เล่น และมีอารมณ์ขัน

ดอกกระเจียวสองดอกนี้ขึ้นอยู่ข้างก้อนหินก้อนหนึ่ง รูปทรงของมันดูประหนึ่ง ชายหนุ่มโน้มตัวไปหาสาวสวย ฝ่ายสาวเจ้าก็เอียงอายจึงโอนเอนตัวออกห่าง อาจเพราะ ชายหนุ่มหน้าตาไม่น่าดู ใบหน้ามีสิ่ว ตามตัวมีเม็ดตะปุ่มตะป่ำ อาจปฏิกิริยาแข่งกระด้าง

ต้นหญ้าที่ขึ้นอยู่รายรอบ แลดูเสมือนผืนพรหมสีเขียวสด เสริมส่งให้ลีลาของ หนึ่งหนุ่มก้อนหินกับสองสาวดอกกระเจียวดูโดดเด่นยิ่งขึ้น ทำให้ผมนึกถึงนิทานพื้นบ้าน ของชาวชมพูทวีปเรื่องหนึ่ง เล่าถึงชายตัดฟันที่อยากมีลูกใจจะขาด จึงเอาเครื่องเช่นไป สั่งเวทย์เทพเจ้าเพื่อขอให้มีลูกสมใจปรารถนา

แต่ระหว่างทางไปศาลเจ้า มีโยคีผมเผ้ารุงรัง หน้าตาน่าเกลียดน่ากลัวมาขวางทาง ไว้ แล้วยุยงว่าจะไปกราบไหว้เทพเจ้าทำไม เทพเจ้าไม่เคยช่วยให้ใครมีลูกได้ ข้าต่างหาก ที่ช่วยได้ แต่มีข้อแม้ว่าเมื่อลูกของเจ้าอายุครบ ๑๘ ปี เขาจะต้องไปอยู่กับข้าและทำตาม คำสั่งข้า

ชายตัดฟันอยากมีลูกมากจึงรับเงื่อนไขของโยคี แล้วเขาก็ได้ลูกชายสมใจ วันเวลา ผ่านไป ๑๘ ปี เด็กน้อยกลายเป็นชายหนุ่มหน้าตาดี ขยันขันแข็งทำงาน แต่ก็ต้อง ถูกโยคีเอาตัวไปตามสัญญาโดยมีอาจแข็งขันได้ โยคีพาชายหนุ่มไปอยู่ในวัดร้างกลางป่าลึก แล้วสอนวิชาอาคมและเวทมนตร์ ก่อนจะออกคำสั่งให้ชายหนุ่มใช้เวทมนตร์ ทำร้ายผู้คน ในหมู่บ้านชายป่า

ชายหนุ่มไม่ยอมทำตาม อ้างว่าคนในหมู่บ้านล้วนมีจิตใจดี มีมิตรไมตรีกับผู้มาเยือน โยคีตอบได้ว่า ก็แน่ละ เพราะเจ้ามีรูปร่างหน้าตาดี ลองเจ้ามีหน้าตาอัปลักษณ์อย่างขำลี อยากรู้กันว่าชาวบ้านจะเป็นมิตรกับเจ้าไหม ? ชายหนุ่มยังยืนยันว่าชาวบ้านมีอุปนิสัยดี โยคีจึงตั้งเงื่อนไขใหม่ที่ว่า ข้าจะเสกให้เจ้ามีหน้าตาน่าเกลียดน่ากลัว แล้วเจ้าจงใช้ชีวิตที่มอญ ไปช่วยชาวบ้านที่ตกทุกข์ได้ยาก หากภายในหนึ่งปีมีหญิงสาวเห็นความดีของเจ้า แล้วยอมแต่งงานกับเจ้า ข้าจะยอมปล่อยให้เจ้าเป็นอิสระ แต่ถ้าไม่สำเร็จ เจ้าจะต้องเป็นทาสรับใช้ข้าไปชั่วชีวิต

ชายหนุ่มรับเงื่อนไขด้วยความมั่นใจ แต่เมื่อเขาเข้าไปในหมู่บ้าน เขาก็ต้องพบความจริงอันปวดร้าว เพราะยังไม่ทันที่เขาจะได้ช่วยเหลือใคร เขาก็ถูกชาวบ้านขับไล่ไสส่ง ทว่าเขาเป็นกิลล์บ้านกิลล์เมือง ชายหนุ่มเสียใจมาก เขารับรู้ด้วยความเจ็บปวดว่า มนุษย์มองคุณค่าคนจากเพียงรูปร่างหน้าตาเท่านั้น

วันเวลาผ่านไป เขาเตรียมใจที่จะต้องเป็นทาสรับใช้โยคีไปชั่วชีวิต แต่แล้ววันหนึ่งเขาได้พานพบหญิงสาวผู้เคราะห์ร้ายพลัดตกจากหน้าผา เขาจึงใช้เวทมนตร์รักษานางจนปลอดภัย และยังรักษายายของนางให้พ้นจากโรคร้าย ในที่สุด นางก็ยกตกลงปลงใจจะแต่งงานกับชายหนุ่มโดยไม่รังเกียจหน้าตาที่อัปลักษณ์ของเขา เมื่อโยคีรู้เข้า ก็ยอมคืนร่างอันหล่อเหลาให้ชายหนุ่ม และปล่อยให้เขาเป็นอิสระแต่โดยดี ชายหนุ่มกับหญิงสาวจึงใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุขตลอดไป

.....

นั่นคือนิทานพื้นบ้านที่ใช้เล่าขานเพื่อเป็นคติสอนใจเด็กๆ แต่ในโลกแห่งความเป็นจริง อาจไม่มีใครโชคดีเหมือนชายหนุ่มคนนั้น เพราะหน้าวัน คนเราก็จะพิจารณาคุณค่าคนจากภาพลักษณ์ภายนอก ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น จึงมีเรื่องของนักศึกษาสาวที่ยอมขายตัวเพียงเพื่อจะได้มีเงินซื้อโทรศัพท์มือถือรุ่นใหม่ กระเป๋าถือแพงๆ ด้วยเหตุผลว่าเพื่อจะได้เข้ากลุ่มหรือเข้าสังคมนับกับเพื่อนๆ ได้

หรือปรากฏการณ์ที่ผู้คนในสังคมไม่เปิดใจรับฟังความคิดเห็นที่แสดงออกอย่างตรงไปตรงมา แต่ขัดแย้งกับความคิดของตน คำพูดที่ตรง แต่ขัดแย้งกับใจคน ก็ไม่ต่างอะไรกับชายหนุ่มที่มีหน้าตาอัปลักษณ์ มักจะถูกมองข้าม โดยไม่ใส่ใจว่าเนื้อแท้ของคำพูดที่ตรงและจริงใจ มีประโยชน์กว่าคำสรรเสริญเยินยอที่แฝงไว้ด้วยเจตนาร้ายมากมายนัก คำโบราณที่ว่า “หวานเป็นลม ขมเป็นยา” ยังใช้ได้กับสังคมไทยวันนี้

เปล่าเลย ผมมิได้หยิบยกเรื่องนี้ขึ้นมาพูด เพราะมีเสียงร่ำลือว่านับวัน ท่านผู้นำของเรา ไม่ค่อยชอบฟังความคิดเห็นที่ขัดแย้งกับท่าน แถมยังมองคนที่พูดไม่เข้าหูท่านว่าเป็นคนน่ารังเกียจ เปล่าจริง ๆ นะครับ

ขอบคุณก้อนหินขรุขระกับกระเจียวสองดอกนั้น ที่ทำให้ผมได้แง่คิดสอนใจตน

ปล. นิทานพื้นบ้านที่หยิบยกมาอ้างอิงในบทความนี้ ได้รับแรงบันดาลใจจาก “นิทานนานาชาติ ปากีสถาน” ตอน “คำสาบอสูร” แปลโดย ณีภุชญา โสภณโพธิวัฒน์

๒๐๘๙ บุปผาคาระวะ

๒๐๘๙ เส้นทางจากมวกเหล็กสู่วังม่วง จังหวัดสระบุรี

นานเกือบสิบปีที่ผมเห็นห่างจากถนนสายนี้ แต่ภาพที่ยังติดตรึงอยู่ในความทรงจำ คือเป็นเส้นทางสุดแสนสงบงามที่พาดผ่านสวนผลไม้และฟาร์มโคนม มีบางช่วงตอนตัดผ่านช่องเขาสูงๆ จึงมีต้นไม้สองฟากฝั่งโน้มกิ่งมาประสานกัน กลายเป็นอุโมงค์ต้นไม้ให้รถวิ่งผ่านไปมา น่าประทับใจเหลือเกิน

จวบจนวันหนึ่งเมื่อปลายฤดูฝน มีโอกาสสัญจรไปทวนรอยเท้าที่ก้าวอย่างไวเมื่อเกือบทศวรรษก่อน ผมตั้งใจที่อุโมงค์ต้นไม้ ๒๐๘๙ ยังไม่คลายเสน่ห์ แต่ที่ผิดหูผิดตาไปคือเริ่มมีรถพลุกพล่านขึ้น กับมีป้ายบอกแหล่งท่องเที่ยววนาตา เพราะถนนสายนี้มุ่งตรงสู่ทุ่งทานตะวันขนาดใหญ่ของอำเภอวังม่วงและเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ตามแนวพระราชดำริ ซึ่งพลาญที่เขื่อนนี้เปิดเมื่อปี ๒๕๔๒ ทางหลวงสาย ๒๐๘๙ ก็กลายเป็นถนนสู่แหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ที่ได้รับการนิยมในพริบตา

เย็นวันนั้น แม้แสงสุดท้ายใกล้ลาลับ แต่ผมพึงใจจะแอบรถเข้าข้างทาง เพื่อลงไปยืนดูรถวิ่งผ่านอุโมงค์ต้นไม้ตัดแสงสุริยารับแวม มันรู้สึกปลอดภัยโปร่งใจอย่างบอกไม่ถูก บรรยากาศสบายๆ ชวนให้หวนคิดถึงหญิงสาวคนหนึ่ง ผู้ซึ่งชะตาชีวิตของเธอ ชักนำให้ผมได้รู้จักถนนแห่งความทรงจำสายนี้เมื่อราว ๑ ทศวรรษก่อน

เธอเป็นลูกสาวคนขายกล้วยเตี๋ยธรรมดาๆ คนหนึ่งในอำเภอมวกเหล็ก แต่ความที่มีลูกค้าเป็นเกษตรกรโคนม เธอจึงได้ยืมได้ฟังเรื่องราวของคนทีประสบความสำเร็จจากการเลี้ยงวัวอยู่เนืองๆ กระทั่งชักจูงใจให้เธอหันหลังให้เตาไฟร้อนๆ แล้วรวบรวมเงินที่ได้จากน้ำพักน้ำแรงทั้งหมด มาซื้อแม่วัวตัวแรกซึ่งเธอตั้งชื่อให้ว่า “เจ้าหมิ่น” เพราะซื้อมา

ในราคาเรือนหมื่น จากนั้นก็ค่อยๆ ซ้อเพิ่ม รวมกับที่มีแม่วัวตกลูกเพศเมียเพิ่ม ทำให้เธอเป็นเจ้าของฟาร์มที่มีแม่วัวนมจำนวนมากถึง ๑๐๐ ตัว เพียงช่วงเวลาเพียง ๖-๗ ปี

ที่สำคัญคือเวลานั้นเธอมีอายุเพียง ๒๖ ดูแลกิจการฟาร์มที่มีคนงานเป็นชายล้วน จนกล่าวได้ว่า เธอเป็นเจ้าของฟาร์มที่มีอายุน้อยที่สุดในอำเภอมวกเหล็ก พุดก็พุดเถาะแฉะๆ ที่ได้ยินเรื่องราวของเธอ ผมไม่ค่อยเชื่อนักหรือกว่าเธอไม่มีใครยื่นหนุนอยู่ข้างหลัง เพราะนิยมนำเนาประเภทเจ้าของกิจการสาวสวย แต่เบื้องหลังมีเสียเลี้ยง มันบงการให้ผมคิดตื้นๆ ได้แค่นั้น

จนกระทั่งได้มีโอกาสพูดคุยกับเธอ ถึงเข้าใจว่า บางทีสิ่งที่เห็นอาจไม่เป็นอย่างที่คิด

จำได้แม่นว่าคำถามแรกที่ถาม คือ เธอจำได้อย่างไรว่าวัวตัวไหนชื่อ เจ้าหมื่น เจ้าแสน เจ้าเงิน นิ่งแอนนา นิ่งสีสวาท ฯลฯ เพราะผมดูยังไงก็เห็นความแตกต่างของหน้าวัวเพียงแคสตีลกับสีน้ำตาล นอกนั้นก็เป็นวัวเหมือนกันหมด เธอตอบว่าจำวัวที่หน้าตาไม่ได้หรอก คนอยู่กับวัวเขาจำวัวที่ตา เพราะเต้าใครก็เต้ามัน มีไผ่มีฝ้าและซี่แมลงวันแตกต่างกันไป เข้มติดตื้นขึ้นๆ มาไม่ต้องดูหน้า เพียงคว่ำเต้ามารีดน่านมก็รู้แล้วว่าชื่ออะไร

“...บางทีแค่เอามือคลำเต้า หนูก็รู้แล้วว่าเป็นวัวตัวไหน...” ว่าเข้าไปนั่น น่าสังเกตว่าเธอใช้สรรพนามเรียกแทนตัวอย่างบนอบน่าเอ็นดู ทั้งๆ ที่ความจริงเธอเป็นถึงเจ้าของฟาร์ม ซึ่งคลุกคลีตีโมงกับงานในฟาร์มทุกอย่างที่ผู้ชายทำ เธอทำได้หมด ตั้งแต่รีดนมวัว ขับรถแทรกเตอร์ตัดหญ้า ตัดรถทำคลอดวัว ไปจนกระทั่งปล้ำกับวัวเพื่อให้สัตว์แพทย์ฉีดยาได้สะดวก

“...ทำงานฟาร์มโคนมมันไม่มีวันหยุด เราต้องรีดนมทุกวัน ไม่งั้นเต้านมวัวจะอักเสบ ถึงขั้นป่วยได้ จนมีครั้งหนึ่งเพื่อนหนูชวนไปเที่ยวพักผ่อนชายทะเล หนูก็ยังตื่นตอนตีสามด้วยความเคยชิน ที่เคยตื่นขึ้นมาคว่ำกระป๋องไปรีดนมวัวทุกวัน...”

.....

เย็นวันนั้น ผมเห็นรถขององค์การส่งเสริมการเลี้ยงโคนม (อสค.) วิ่งลอดอุโมงค์ต้นไม้มาเพียงแปดตัวถึงบรรจบน้ำนมวัว ซึ่งตระเวนรับมาจากเกษตรกรรายย่อยสองฟากฝั่งทาง ก็ยังคิดถึงสาวแกร่งอย่างเธอ - บุษกร มะโนติ ภาพที่เธอลงมือตัดรกให้ลูกของ “เจ้าหมื่น” อย่างทะมัดทะแมง สะท้อนว่าเธอมีวิญญานของ “โคบาลไทย” อยู่ในหัวใจเต็มเปี่ยม

จนแม้แต่ต้นไม้ยังคงอมตัวลงมาคารวะ กลายเป็นอุโมงค์ต้นไม้แสนสวย และทานตะวันยังยืนต้นแถวตรงเต็มท้องทุ่ง ตั้งเหล่าทหารหาญแสดงความเคารพวีรชนคนกล้าหัวใจแกร่งที่เดินผ่านมา นำเสียดายที่ผมไม่มีเวลาพอจะแวะเวียนไปเยี่ยมเยียนเธอ นอกจากคารวะด้วยหัวใจและความระลึกถึง ที่เธอทำให้เส้นทาง ๒๐๘๙ สายนี้ มีคุณค่ามากกว่าการเป็นถนนสวยสายหนึ่งเท่านั้น

แต่หากว่ามีโอกาสได้เจอเจอ ก็มีเพลงของกวีรัตนโกสินทร์ - เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ บทนี้แหละ ที่ผมอยากมอบให้เธอแทนคำทักทาย..

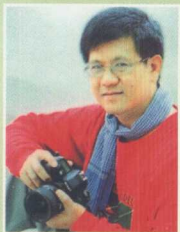
“...ทุ่มกายเทใจ เข้าโหมแรงไฟหัวใจแรงเร่า ยิ่งสร้างยิ่งทำระกำหนดนักเบาดันรบนหนทาง... ตะวันส่องแสงสาดแสงลงมาทาบทาทางใหม่ ร่วมจิตร่วมใจก้าวไป ก้าวไปฝ่าภัยร้อยพัน มิ่งขวัญเอ๋ยหัวใจเรานั้นเหมือนทานตะวัน เฉิดแสงแรงฝัน กลางระวีตะวันสีทองส่องใส...”

“...จนแม่แต่ต้นไม้ยังค้อมตัวลงมาคารวะ
กลายเป็นอุโมงค์ต้นไม้แสนสวย
และทานตะวันยังยืนต้นแถวตรงเต็มท้องทุ่ง
ดังเหล่าทหารหาญแสดงความเคารพ
วีรชนคนกล้าหัวใจแกร่ง
ที่เดินผ่านมา...”

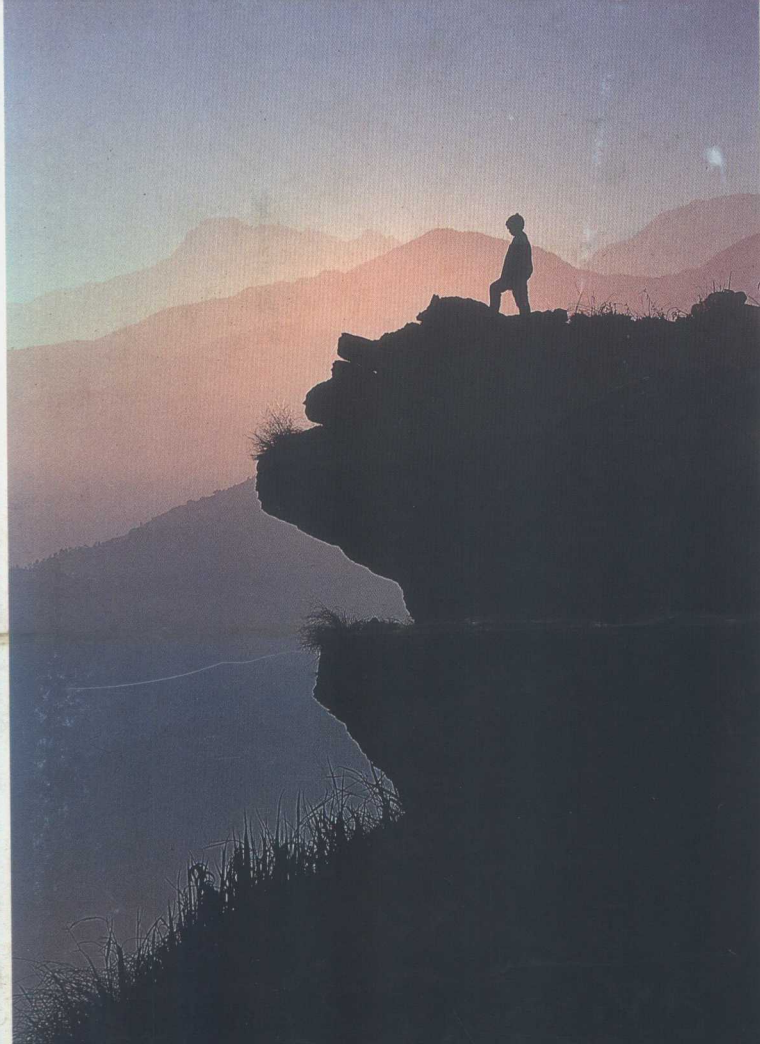
ดอกไม้มั ในใจเรา

เรื่องและภาพ : ชีรภาพ โลहितกุล

จัดพิมพ์โดย กองทุนห้องสมุดศาลาเจ้าปรีรัตน์ วัดชลประทานรังสฤษฎ์

อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี ๑๑๑๒๐ โทร.๕๘๔-๓๐๗๔

แม่พิมพ์โดย สุนทรพิสัย โทร.๘๐๓-๒๒๔๘ พิมพ์ที่ เอส.อาร์.พรินติ้ง โทร.๕๘๔-๒๒๔๑

ชมพู่ภูคา...

อย่าหลอกกัน

อีกเลย

หน้า ๑-๒-๓

เอื้องผึ้ง

จันทน์ผา...

ค่าแห่งรัก

หน้า ๔-๕-๖

ดอกไม้

กับก้อนหิน

หน้า ๗-๘-๙

๒๐๘๘

บุปผาคารวะ

หน้า ๑๐-๑๑-๑๒